

گزارش کوتاه

نخستین گزارش همراهی *Stenotrophomonas sp.* با بیماری لکه‌برگی و شانکر

هسته‌داران

The first report of *Stenotrophomonas sp.* associated with canker and leaf spot disease of stone fruits in Iran

حکیمه حبیبی، پژمان خدایگان^{*۱}

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۸/۱۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۱۱/۱۲)

در پاییز سال ۱۳۹۱ از درختان هلو، زردآلو و آلبالو در استان البرز، دارای علائم لکه‌برگی، شانکر و سرخشکیدگی، تعدادی باکتری جداسازی گردید. این علائم مشابه با علائمی بودند که توسط باکتری‌های *Pseudomonas syringae* pv. *syringae* (Pss) و *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni* ایجاد می‌گردند. این باکتری‌های بیمارگر قبلاً در مناطقی از شمال ایران گزارش شده‌اند (Aldaghi, et al., 2010; Mahmoudiet al., 2012). باکتری‌های جداسازی شده از نمونه‌های بیمار، کلنی‌های گرد، برجسته، لعابی و اندکی رنگ زرد روی محیط آگار غذایی حاوی نیم درصد سوکروز (NAS) تولید نمودند. در آزمون بیماری‌زایی، ده برگ جداسازی شده از نهال جوان زردآلو، هلو و گیلاس بصورت مجزا، شستشو و ضدعفونی سطحی شده و بر روی بستره‌ای حاوی یک درصد آگار قرار گرفت. هر برگ با سوسپانسیون از باکتری با رقت 10^8 سلول در میلی‌لیتر مه‌پاشی گردید. در آزمون دیگر برای مشاهده و مقایسه علائمی مشخص، از سه جدایه مرجع *X. a. pv. pruni* ICMP17186، *Erwinia amylovora* ICMP1540، Pss ATCC19310 نیز به عنوان شاهد مثبت استفاده گردید. جدایه‌های بیمارگر با استفاده از تعداد محدودی آزمون بیوشیمیایی مورد شناسایی مقدماتی قرار گرفتند (Palleroni, & Bradbury., 2001.; Schaadet al., 1993). توان جدایه‌ها در ایجاد هسته‌های یخ با استفاده از روش بررسی قطره‌ای مورد سنجش قرار گرفت. طبق ویژگی‌های فنوتیپی، هیچکدام از جدایه‌ها به گونه‌های Pss یا *X. a. pv. pruni* تعلق نداشتند. براساس ویژگی‌های تعیین شده، همه جدایه‌ها گرم منفی و هوازی اجباری بوده و توانایی القا واکنش فوق حساسیت در توتون را داشتند. هیچکدام توانایی هیدرولیز کازئین، نشاسته، تایروزین، تولید اندول و لوآن را نداشتند. واکنش‌های اوره‌آز، تولید مواد

* مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: Pkhodaygan@vru.ac.ir

۱- گروه گیاهپزشکی دانشکده کشاورزی، دانشگاه ولی عصر رفسنجان

شکل ۱. علائم بیماری روی برگ هلو: نمونه‌های جمع‌آوری شده در باغ (سمت راست). علائم ایجاد شده هشت روز پس از مایه‌زنی روی برگ هلو در شرایط آزمایشگاهی (سمت چپ).

Fig. 1. Symptoms on the leaves of peach: Collected from the field, (right). Observed symptoms in pathogenicity test after 8 days on peach leaf in vitro (left).

احیا کننده از ساکاروز، اکسیداز، لستیناز، آرژینین دهیدرولاز، احیا نیترات و تحمل نمک طعام ۵ درصد نیز در آنها منفی ارزیابی گردید. هیچکدام از جدایه‌ها توانایی تولید اسید از ترهالوز، لاکتوز و مالتوز را نداشتند. جدایه‌ها در آزمون‌های تولید گاز سولفید هیدروژن از سیستئین و پپتون، تولید پروتئاز و رشد در دمای ۳۷ درجه سلسیوس مثبت ارزیابی شدند. القا واکنش فوق حساسیت سریع در برگ‌های توتون و شمعدانی به عنوان توان احتمالی این جدایه‌ها در بیمارگری تلقی گردید. علائم پدید آمده پس از آزمون بیماری‌زایی کاملاً، مشابه با علائم مشاهده شده در طبیعت بود و از بافت مایه‌زنی شده جمعیت بالایی از باکتری جداسازی گردید. باکتری‌های جداسازی شده مجدداً به روش‌های ذکر شده شناسایی گردیدند. بخشی از ناحیه 16s rDNA با استفاده از آغازگرهای عمومی 63f و 1384r در نمایندگانی از جدایه‌ها، تکثیر و توالی‌یابی گردید (Marchesiet al., 1998). هزار و صد نوکلوتید از ناحیه rRNA توالی‌یابی شده با سایر توالی‌های موجود در بانک ژن هم‌ریف و مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج این بررسی نشان داد که جدایه‌های منتخب شماره ۱۰۶ (رس شمار KF752591) و ۸۱ (رس شمار KF7440537) دارای ۹۹ درصد تشابه در بخش توالی‌یابی شده از ناحیه 16s rDNA با توالی جنس *Stenotrophomonas* هستند. همه جدایه‌ها توانایی تولید هسته یخ را داشتند. بیشتر باکتری‌های مولد هسته یخ اپی‌فیت بوده و روی سطح اغلب گیاهان زندگی می‌کنند. باکتری‌های مولد هسته یخ می‌توانند سبب افزایش سرعت ایجاد یخ در دمای کمتر از ۲- درجه سلسیوس شده و موجب سرمازدگی و ایجاد خسارت در گیاهان حساس گردند. دو گونه از این جنس شامل *S. Rizophila* و *S. maltipholia*. به عنوان عوامل همراه با بیماری بلاست مرکبات از استان گلستان در شمال ایران گزارش شده و از نظر توان ایجاد هسته یخ مثبت ارزیابی گردیده بودند (Alimiet al., 2012) در پژوهش مذکور توان ایجاد بیماری و یا امکان دخالت این عوامل در افزایش احتمالی شدت بیماری مورد سنجش قرار نگرفته بود. براساس اطلاعات ما این نخستین گزارش از وجود این جنس و دخالت‌آندر ایجاد علائم لکه‌برگی و شانکر باکتریایی در هسته‌داران استان البرز می‌باشد.

منابع

- Aldaghi M. Rahimian H and Mahmoudi H. 2010. Comparison of phenotypic, serological and molecular characteristics of *Pseudomonas syringae* pv. *syringae* strains, the causal agent of bacterial canker of stone fruits and blight of cereals. *Iranian journal of Plant Pathology*, 45(4): 91-93 .
- Alimi M. Rahimian H. Hasanzadeh M. Heydari N. Taghinasab M. and Balestra G. M. 2012. First Isolation and Identification of three species *Stenotrophomonas maltophilia* . *S. rhizophila*, and *Alcaligenes faecalis* from citrus trees in relation with bacterial blast of citrus. *Proc. 20th Iran Plant Protec. Cong. August 2012*. P561.
- Mahmoudi H. Rahnema K. Rahimian H. Nasrolahnejad S. and Taghinasab M. 2012. Investigation on casual and associated agents with bacterial canker stone fruit trees in Golestan Province. *Journal of Plant Production*, 18 (4): 73-80
- Marchesi J. R. Sato T. Weightman. A. J. Martin T. A. Fry J. C. Hiom S. J. Dymock D. and Wade W. G. 1998. Design and evaluation of useful bacterium-specific PCR primers that amplify genes coding for bacterial 16S rRNA. *Applied and Environmental Microbiology*, 64 (2): 795-799.
- Palleroni N. G. and Bradbury J. F. 1993. *Stenotrophomonas*, a new bacterial genus for *Xanthomonas maltophilia* (Hugh 1980) Swings et al. 1983. *International Journal of Systematic Bacteriology*, 43(3): 606-609.
- Schaad W. N. Jones J. B. and Chun W. 2001. *Laboratory Guide for Identification of Plant Pathogenic Bacteria*. 3rd ed. APS press USA.373p.